

01.2022 – 19 tom „Archiwariusza Zamojskiego”

W wydaniu papierowym ukazał się 19 tom „Archiwariusza Zamojskiego”. A w nim m.in. o odnalezionym w zasobie Archiwum Narodowego w Krakowie Akcie lokacyjnym Zamościa z 10 kwietnia 1580 roku, garnizonach okupacyjnych w Zamościu z okresu I i II wojny światowej, fortyfikacjach polowych Wehrmachtu na ziemi hrubieszowskiej, opisanii statystycznym Hrubieszowa z XIX wieku, założeniu parkowo-ogrodowym w Sitnie, Pomniku Niepodległości w Krynicach...

31.01.2022 – konkurs „Bez korzeni nie zakwitniesz. Moja Wielka i Mała Ojczyzna”

W dniach od 31 stycznia do 4 maja br. trwał konkurs „Bez korzeni nie zakwitniesz. Moja Wielka i Mała Ojczyzna” skierowany do uczniów klas VI szkoły podstawowej. Zadaniem uczestników było stworzenie cyfrowego drzewa genealogicznego swojej rodziny w aplikacji konkursowej „Cyfrowe Drzewo Genealogiczne”. Głównym celem konkursu było poznanie historii i kultury rodzinnej poprzez odkrywanie pamiątek, dokumentów i starych fotografii. W swoich poszukiwaniach młodzi ludzie mogli korzystać z pomocy rodziców, poznając przy tym rodzinne historie i opowieści. Pomocą w przygotowaniu cyfrowego drzewa genealogicznego

były także zasoby Archiwów Państwowych, w których uczniowie poszukiwali informacji o dalszych członkach rodziny i korzystali ze wsparcia archiwistów. Konkurs zorganizowały Archiwa Państwowe we współpracy z Ministerstwem Edukacji i Nauki oraz Ośrodkiem Rozwoju Edukacji.

14.02.2022 – 80. rocznica powstania Armii Krajowej

14 lutego o godz. 16.00 w Muzeum Fortyfikacji i Broni Arsenał w Pawilonie pod Kurtyną odbyła się sesja naukowa zorganizowana z okazji 80. rocznicy przemianowania Związku Walki Zbrojnej na Armię Krajową. W sesji wziął udział dyrektor dr Jakub Żygawski z referatem *Źródła do dziejów AK na Zamojszczyźnie w zbiorach Archiwum Państwowego w Zamościu*.

80 lat temu, 14 lutego 1942 roku rozkazem Naczelnego Wodza gen. Władysława Sikorskiego przekształcono Związek Walki Zbrojnej w Armię Krajową. W Archiwach Państwowych przechowujemy największy na świecie zbiór oryginalnych dokumentów Związku Walki Zbrojnej – Armii Krajowej i całego Polskiego Państwa Podziemnego, z czego aż 250 tys. w Archiwum Akt Nowych.

18.02.2022 – odeszli

13 stycznia odszedł Andrzej Koziół (1949-2022) wokalista zespołu VOX, syn Hipolita Koziola, pierwszego kierownika Archiwum Państwowe- go w Zamościu. 18 lutego pożegnaliśmy Witolda Paszta (1953-2022), założyciela i lidera grupy VOX, urodzonego w Zamościu.

25.02.2022 – solidarni z Ukrainą

Naród ukraiński stanął przed wyzwaniem, z którym nie przypuszczaliśmy, że jakiegokolwiek państwo europejskie będzie się musiało mierzyć w XXI wieku. Naruszenie granic i podważenie suwerenności Ukrainy godzi w ustalony dotychczas porządek społeczny, polityczny i gospodarczy. W tym trudnym czasie militarnej agresji rosyjskiej wobec niepodległego

narodu ukraińskiego Archiwa Państwowe wyrażają swoje wsparcie i solidarność z Ukrainą i jej społeczeństwem.

Nasze myśli i słowa otuchy płyną też szczególnie ku kolegom archiwistom i ukraińskim archiwom – naszym strategicznym partnerom, z którymi wiążą nas bliskie więzi wieloletniej współpracy. Mając w pamięci ogromne straty, jakich doświadczyły polskie archiwa

wskutek konfliktów zbrojnych ubiegłego wieku, wyrażamy również głębokie zaniepokojenie o dziedzictwo kulturowe i dobra archiwalne zgromadzone w archiwach ukraińskich.

21.03.2022 – zmarła prof. Daria Nałęcz

Z ogromnym smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci prof. Darii Nałęcz, która przez wiele lat kierowała siecią Archiwów Państwowych. Daria Nałęcz była cenioną historyczką i archiwistką, specjalistką w zakresie historii Polski XIX i XX wieku, dziejów polskiej inteligencji i historii dwudziestolecia międzywojennego, doktorem habilitowanym nauk humanistycznych i wykładowcą akademickim. W latach 1996-2006 pełniła urząd Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych. Sprawowała również funkcję redaktora naczelnego „Archeionu” – najstarszego czasopisma archiwalnego ukazującego się od 1926 roku.

22.03.2022 – fotografie S. Orłowskiego trafiły do AP Zamość

Stało się! Pan Stanisław Orłowski, wybitny zamojski fotografik (członek ZPAF), założyciel, prezes – obecnie prezes honorowy Zamojskiego Towarzystwa Fotograficznego, działacz turystyczny i pracownik służb

ochrony zabytków przekazał do-robek fotograficzny do Archiwum Państwowego w Zamościu. Negatywy z Zamościa, Zamojszczyzny, również z Polski i innych krajów. Pedantycznie przygotowane cztery tomy rejestrów obejmują 40 943 pozycje z lat 1956-2010. Ile to klatek negatywów, dokładnie nie wiemy (okaże się w trakcie digitalizacji). I to nie jest jeszcze ostatnie słowo Pana Stanisława!

31.03.2022 – wystawa „Sto lat służby cywilnej z zasobu Archiwum Państwowego w Zamościu”

W tym roku obchodzimy 100-lecie służby cywilnej. Archiwum Państwowe w Zamościu przygotowało wystawę. Na planszach przedstawiono sylwetki pracowników przedwojennej służby cywilnej (lokalnych i przyjezdnych), którzy wnieśli ogromny wkład w kulturę i rozwój Zamościa. Nie szczędząc zdrowia i życia, wypełniali swój obowiązek, *wiernie służyć Rzeczypospolitej, przestrzegać ściśle ustaw i przepisów, wypełniać obowiązki swego urzędu gorliwie, sumiennie i bezstronnie oraz dbać według najlepszej woli i wiedzy o dobro sprawy publicznej i spełniać wszystko co temu dobru służy, a unikać wszystkiego, co by mu mogło szkodzić* (art. 21 ustawy o państwowej służbie cywilnej uchwalonej 17 lutego 1922 roku).

6-8.04.2022 – Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Homo viator. Podróże po „wiedzę bezcenną w perspektywie historycznej i w ujęciu współczesnym”

Organizatorem była Akademia Zamojska, pomysłodawczynią dr Ewelina Lilia Polańska (dyrektor Wydawnictwa AZ), jednym z moderatorów był dyrektor dr Jakub Żygawski. Konferencja zgromadziła wielu wybitnych naukowców, nierzadko cieszących się międzynarodową sławą¹.

21-22.04.2022 – narada dyrektorów Archiwów Państwowych

W dniach 21-22 kwietnia br. w Warszawie odbyła się narada dyrektorów Archiwów Państwowych. Podczas spotkania podsumowano zmiany statutów Archiwów Państwowych i omówiono plany ich wdrożenia. Dyrektorzy wzięli udział w szkoleniu z innowacyjnego podejścia do zarządzania zmianą w organizacji. Omówiono także kwestie związane z bieżącym funkcjonowaniem sieci archiwów państwowych.

¹ Por. szerzej sprawozdanie z konferencji: E.L. Polańska, *Wszystkie drogi prowadziły do... Zamościa. Sprawozdanie z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej Homo viator. Podróże po „wiedzę bezcenną” w perspektywie historycznej i w ujęciu współczesnym, Akademia Zamojska, Zamość, 6-8 kwietnia 2022 roku, „Facta Simonidis”, 15 (2022), nr 1, s. 237-240.*

28-29.04.2022 – konferencja z okazji 800-lecia Uniwersytetu w Padwie

Uniwersytet w Padwie obchodził w 2022 roku 800-lecie. Z okazji jubileuszu odbyła się Międzynarodowa Konferencja „Gentiluomo padovano. Powiązania polskiej elity z Republiką Wenecką i Studium Patavinum”. Współorganizatorem wydarzenia były Archiwa Państwowe oraz Uniwersytet Opolski.

W międzynarodowym spotkaniu naukowym wzięli udział przedstawiciele z Archiwum Państwowego w Opolu, Archiwum Państwowego w Olsztynie i dr Jakub Żygawski z Archiwum Państwowego w Zamościu.

Con il patrocinio di **800 ANNI** UNIVERSITÀ DEGLI STUDI DI PADOVA

GENTILUOMO PADOVANO

Legami delle élite polacche con la Repubblica di Venezia e con lo Studio patavino

Convegno internazionale per l'Ottocentenario dell'Università degli Studi di Padova

Padova

28 aprile 2022, ore 9.00 Aula Nieveo, Palazzo del Bo
Via VII Febbraio, 2

29 aprile 2022, ore 9.00 Aula D, Palazzo Maldura
Piazzetta Gianfranco Folesi, 1

Link ZOOM: <https://unipd.zoom.us/j/82423943054>
Per l'accesso alle aule sono obbligatori: Certificazione Verde rafforzata Mascherina FFP2

Comitato scientifico e organizzativo: Valeria Nodda, Filippo Agnelli, Riccardo Nasręcki, Mirosław Lenart, Marcello Pizzolati

Il patrocinio di

03.05.2022 – wystawa „670-lecie Szczepieszyna”

Przed Urzędem Miasta i Gminy Szczepieszyn przez całe wakacje prezentowaliśmy wystawę „670-lecie Szczepieszyna”, przygotowaną we współpracy z Miejsko-Gminną Biblioteką Publiczną w Szczepieszynie. Wystawa prezentowała Szczepieszyn, jego mieszkańców i architekturę w latach międzywojnia i powojennych. Na ekspozycji można było zobaczyć materiały archiwalne z zasobu Archiwum Państwowego w Zamościu ze zbioru fotografii i spuścizny dr. Krzysztofa Czubary – historyka, regionalisty i dziennikarza.

19.05.2022 – konferencja prasowa Komendy Miejskiej PSP w Zamościu

Konferencja poświęcona była monografii pt. *Straż Pożarna w Zamościu – 140 lat historii*. W konferencji uczestniczyli: prezydent Zamościa Andrzej

Wnuk, starosta zamojski i prezes Zarządu Oddziału Powiatowego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP w Zamościu Stanisław Grzeško, komendant miejski PSP w Zamościu st. bryg. Jacek Sobczyński, dyrektor Archiwum Państwowego w Zamościu dr Jakub Żygawski, dyrektor Książnicy Zamojskiej im. Stanisława Kostki Zamojskiego w Zamościu Piotr Bartnik, Leszek Wygachiewicz (skład i opracowanie graficzne) oraz Anna Rudy (korekta). Archiwum Państwowe w Zamościu przeprowadziło kwerendę do monografii. Dyrektor dr Jakub Żygawski powiedział: *Państwowy zasób archiwalny jest nieprzebrany w różne informacje dotyczące dziejów regionu, dziejów miasta, stąd też naturalnym krokiem było udanie się do archiwum państwowego, z którego te informacje można wydobyć.*

To nie tylko ilustracje, nie tylko zdjęcia, to przede wszystkim wszystko to, co zawarte jest w dokumentach. Państwowy zasób archiwalny przechowywany w Archiwach Państwowych zawiera również z punktu widzenia regionalnego informacje na temat działania różnych organizacji społecznych, organizacji pożytku publicznego czy też formacji mundurowych. Tutaj udało się dotrzeć szanownym autorom do tych informacji ukrytych w zasobie archiwalnym, w Aktach miasta Zamościa (tutaj – mam na myśli przepastny zasób dotyczący naszego miasta) i skumulować tą wiedzę we wspólnym wydawnictwie.

20.05.2022 – 70-lecie Oddziału w Chełmie

Nasi koledzy z Chełmskiego Oddziału Archiwum Państwowego w Lublinie obchodzili swoje 70-lecie. 20 maja 2022 roku w Bibliotece Publicznej im. Marii Pauliny Orsetti w Chełmie odbyła się gala jubileuszowa. W uroczystości wzięli udział liczni goście – parlamentarzyści, archiwiści, bibliotekarze, nauczyciele, regionaliści, muzealnicy, reprezentanci chełmskich władz oraz instytucji kultury. Galę uświetniły wystąpienia poruszające tematykę miejsca archiwów we współczesnym świecie, roli chełmskiego dziedzictwa archiwalnego i jego postrzegania w lokalnej społeczności oraz działalności chełmskiego oddziału. Uczestnicy wydarzenia mogli również wysłuchać recytalu chełmskiego barda Jarosława Buczka oraz zwiedzić Chełmskie Podziemia Kredowe.

09.06.2022 – XV Międzynarodowy Dzień Archiwów

Międzynarodowy Dzień Archiwów to wielkie archiwalne święto obchodzone corocznie 9 czerwca. Zostało ustanowione w 2007 roku podczas 16. Międzynarodowego Kongresu Archiwów w Kuala Lumpur. Święto upamiętnia utworzenie w 1948 roku Międzynarodowej Rady Archiwów (ICA) pod auspicjami UNESCO. Tegoroczne obchody

przebiegają pod hasłem „Archives Are You”. W tym roku świętowaliśmy już po raz piętnasty. Na odwiedzających czekała w budynku Archiwum Państwowego w Zamościu wystawa „Straż Pożarna w Zamościu”, konsultacje archiwalne, zwiedzanie naszych skarbów w magazynach oraz wystawa afiszy ukryta w jednym z magazynów.

10.06.2022 – monografia pt. *Zamość. Ulice i place* książką roku

Książka pt. *Zamość. Ulice i place* autorstwa dyrektora Archiwum Państwowego w Zamościu dr. Jakuba Żygawskiego i Bogdana Nowaka, dziennikarza z „Kuriera Lubelskiego” została doceniona. Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego w Lublinie w XVI edycji konkursu przyznała jej tytuł „Książki roku”, w kategorii „Publikacje wydane przez biblioteki województwa lubelskiego”. „Wawrzyny Pawła Konrada” laureaci odebrali 10 czerwca

2022 roku w Lublinie. Książkę wydały: Archiwum Państwowe w Zamościu oraz Książnica Zamojska im. Stanisława Kostki Zamoyskiego w Zamościu².

20.06.2022 – porozumienie w sprawie przekazania Aktu lokacyjnego Zamościa z ANK do APZ

20 czerwca 2022 roku dyrektor Archiwum dr Jakub Żygawski podpisał porozumienie z dyrektorem Archiwum Narodowego w Krakowie prof. dr.

2 Por. recenzję monografii: E.L. Polańska, *Książka Roku 2021. Bogdan Nowak, Jakub Żygawski, Zamość. Ulice i place* (z wykorzystaniem kart pocztowych z kolekcji Stanisława Rudego), Wydawnictwo: Archiwum Państwowe w Zamościu, Książnica Zamojska im. Stanisława Kostki Zamoyskiego, Zamość 2021, ss. 253, ISBN 978-83-949666-1-4, „Facta Simonidis”, 15 (2022), nr 2, s. 159-160.

hab. Wojciechem Krawczukiem w sprawie przekazania Aktu lokacyjnego Zamościa z ANK do APZ. Pod ochroną BSI, w zabezpieczonej skrzyni Akt przewieziono do zamojskiego archiwum. Zachowano wszelkie środki bezpieczeństwa, aby ten najcenniejszy w dziejach Zamościa dokument szczęśliwie powrócił do domu.

W tym samym dniu gościliśmy uczniów klasy II Szkoły Podstawowej nr 3 w Zamościu.

21.06.2022 – 12. edycja Zamojskiego Festiwalu Książki

Na Rynku Wodnym w Zamościu odbyła się 12. edycja Zamojskiego Festiwalu Książki, na której zostali uhonorowani najaktywniejsi czytelnicy oraz osoby i instytucje współpracujące z Biblioteką. W imieniu dyrektora Archiwum Państwowego w Zamościu dr. Jakuba Żygawskiego nagrodę odebrała Ewelina Nawrocka. Gałę uświetnił koncert Jana Ciesielskiego.

22-23.06.2022 – „Europejskie Colloquia Archiwalne”

W dniach 22-23 czerwca w Krakowie odbyła się pierwsza z cyklu Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Europejskie Colloquia Archiwalne”. Obrady przebiegały pod hasłem *Rozproszone dziedzictwo. Przemieszczenia*

i rewindykacje archiwaliów w Europie po I wojnie światowej. Konferencję otworzył Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych dr Paweł Pietrzyk, który przywitał wszystkich gości przybyłych do Krakowa i oglądających transmisję na żywo oraz wygłosił wprowadzenie do obrad. Kilka słów do uczestników skierował również Konsul Generalny Ukrainy w Krakowie Wiczesław Wojnarowski. Prelegenci pochodzili z 9 krajów: prof. Michael Hollmann (Archiwum Federalne Niemiec), dr Cristian Anita (Archiwum Narodowe Rumunii), dr Bojan Cvefvar (Archiwum Narodowe Słowenii), Birgit Kibal (Archiwum

Narodowe Estonii), dr Karol Biernacki (Archiwum Narodowe Węgier – Archiwum Województwa Csongrád-Csanád), dr Michal Wanner (Departament Archiwów i Zarządzania Dokumentacją, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Republiki Czeskiej), Gintaras Druckus (Państwowe Archiwum Obwodowe w Kownie), Sofia Jobawa (Archiwum Narodowe Gruzji) i Enija Rubina (Historyczne Archiwum Państwowe Łotwy). Sesję moderowali: dr Hubert Wajs, dyrektor Archiwum Głównego Akt Dawnych oraz prof. dr hab. Wojciech Krawczuk, dyrektor Archiwum Narodowego w Krakowie.

25.06.2022 – Giełda Książki Regionalnej w Zamościu

Archiwistki z Archiwum Państwowego w Zamościu (Agnieszka Szczerba, Ewelina Nawrocka, Ewelina Wiciejewska) uczestniczyły w II Giełdzie Książki Regionalnej na Rynku Wodnym. Giełdę, podobnie jak w roku ubiegłym, zorganizowała Książnica Zamojska im. Stanisława Kostki Zamoyskiego w Zamościu. Podczas panelu dyskusyjnego dyrektor dr Jakub Żygawski opowiedział o naszych planach wydawniczych, współpracy z Akademią Zamojską i o tym, na co wszyscy czekali, czyli o Akcie lokacyjnym Zamościa.

01.07.2022 – uroczystość przekazania Aktu lokacyjnego Zamościa do Archiwum Państwowego w Zamościu połączona z Ogólnopolską Konferencją Naukową „Powrót do domu. Akt lokacyjny Zamościa z 10 IV 1580 roku”

Po blisko 150 latach akt lokacyjny Zamościa powrócił do domu! Uroczystość przekazania Aktu lokacyjnego z 10 kwietnia 1580 roku do Archiwum Państwowego w Zamościu odbyła się 1 lipca br. w sali Consulat, w zamojskim ratuszu.

Ceremonię poprowadzili: dyrektor Archiwum Państwowego w Zamościu dr Jakub Żygawski i dyrektor Wydawnictwa Akademii Zamojskiej dr Ewelina Lilia Polańska.

– Na początku historii stoi człowiek. Na początku historii Zamościa stoi człowiek, wyjątkowy kanclerz i hetman wielki koronny, prawa ręka władcy, mąż stanu, genialny strateg, mistrz autoreklamy, niezrównany retor, trybun szlachecki, świetny polityk i prawnik, patriota, padewski wychowanek nawrócony na katolicyzm. Wykształcony mecenas, erudyta o wszechstronnych talentach i zainteresowaniach, Medyceusz Polski, prawdziwy człowiek renesansu – przypomniała dr E.L. Polańska.

– To właśnie dzięki niemu [Jan Zamoyski] jesteśmy dzisiaj tutaj, w mieście idealnym wpisującym się w realizację humanistycznych idei urbanistów włoskich i w najciekawszym zespole urbanistycznym powstałym na ziemiach polskich w dobie schyłkowego renesansu, czyli Zamościu – podkreślił dyrektor dr J. Żygawski.

Następnie zgromadzonych przywitał Prezydent Zamościa Andrzej Wnuk. – Bez tego dokumentu nie byłoby tego miasta, nie byłoby jego ustroju, pewnie nie byłoby też wielu rzeczy materialnych, które widzimy wokół i to, że kanclerz Jan

Zamoyski przeświety człowiek [...] zdecydował, że to miasto powstanie właśnie tu, w takim kształcie, zapisane jest w tym dokumencie – mówił prezydent miasta.

Podczas uroczystości wystąpił również Marcin Zamoyski, syn XVI ordynata Jana Zamoyskiego i były prezydenta Zamościa, który był wzruszony, mogąc zobaczyć dokument podpisany ręką swojego przodka Jana Zamoyskiego.

List od Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego prof. dr. hab. Piotra Glińskiego przeczytał Szef Gabinetu Politycznego Ministra Kacper Sakowicz.

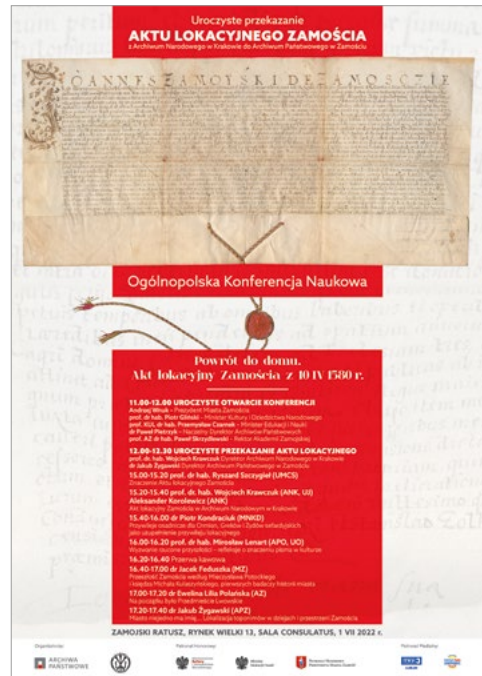
– Ten bezcenny dokument datowany na 10 kwietnia 1580 r. i podpisany przez założyciela Zamościa kanclerza i hetmana wielkiego koronnego Jana Zamoyskiego stanowi wspaniałe świadectwo formalnych początków miasta idealnego, będącego perłą Rzeczypospolitej doby renesansu. [...] Dziś kończy się swoista peregrynacja dokumentu. Akt lokacyjny Zamościa po 150 latach wraca do domu i znajdzie się pod znakomitą pieczę pracowników tutejszego archiwum – wskazał w liście wicepremier.

Pełnomocnik Ministra Edukacji i Nauki ds. Studenckich dr Jakub Koper przeczytał list od Ministra.

– Powrót aktu lokacyjnego do Zamościa to niezwykle doniosły moment w dziejach hetmańskiego grodu, a także wielkie święto dla wszystkich mieszkańców regionu. Najważniejszy dokument w historii idealnego miasta stanowił bowiem zwieńczenie starań Jana Zamoyskiego o założenie nowej siedziby rodowej. Koncepcja *citta di fortezza* uchodziła za fenomen nowoczesnej europejskiej urbanistyki. Dzięki jej urzeczywistnieniu Zamość zyskał na arenie międzynarodowej szczególne znaczenie – napisał w liście prof. Przemysław Czarnek.

Następnie głos zabrał Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych dr Paweł Pietrzyk.

– Liczę, że takie perełki, które trafiają teraz do Zamościa, być może spowodują również to, że w Zamościu w którymś momencie, mam nadzieję, doczekamy się nowego, pięknego budynku przeznaczonego od podstaw do tego, żeby przechowywać narodowy zasób archiwalny. Bo to jest prozę państwa najważniejsza.

Odchodzimy od polityki takiej, że Archiwum Państwowe może znajdować się gdziekolwiek. Nie wystarczy wyznaczyć jakiś budynek na to i już tam mamy jakiś skład dokumentów. To była zła polityka, która przez lata, w zasadzie od zakończenia II wojny światowej była prowadzona. [...] Świadomie odchodzimy od tej polityki. [...] – mówił dr P. Pietrzyk. – Po tym dokumencie, widzicie Państwo, że przechowywana jest historia tego narodu, nie ma historii bez źródeł historycznych. Na podstawie źródeł możemy historię pisać inaczej. [...] Żeby istniał naród, żeby istniało społeczeństwo, musimy mieć źródła. Źródła archiwalne, które mówią o tym, co było w przeszłości również po to, by wiedzieć, jak zachowywać się w przyszłości i żebyśmy mieli z czego czerpać. I to jest siła sieci Archiwów Państwowych.

W imieniu zaproszonych na uroczystość posłów i senatorów wystąpił senator Rzeczypospolitej Polskiej Jerzy Chróścikowski. O procedurach przekazania Aktu lokacyjnego do Zamościa opowiedział zebrany Dyrektor Archiwum Narodowego w Krakowie prof. dr hab. Wojciech Krawczuk. Rektor Akademii Zamojskiej prof. dr hab. Paweł Skrzydlewski podkreślił związki, jakie łączą idee Archiwów Państwowych z misją edukacyjno-naukową realizowaną przez reaktywowaną Akademię Zamojską. Wskazywał też na rolę w budowaniu pamięci i zachowywaniu tożsamości poprzez działalność obu instytucji.

Na zakończenie pierwszej części spotkania nastąpiło uroczyste odsłonięcie Aktu lokacyjnego Zamościa. Dyrektor Archiwum Państwowego w Zamościu dr Jakub Żygawski podziękował wszystkim przybyłym gościom i organizatorom.

Oprawę muzyczną zapewnili muzycy z Orkiestry Symfonicznej im. Karola Namysłowskiego w Zamościu.

Drugą część uroczystości stanowiła Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. „Powrót do domu. Akt lokacyjny Zamościa z 10 kwietnia 1580 roku”, podczas której referaty wygłosili: prof. dr hab. Wojciech Krawczuk, prof. dr hab. Mirosław Lenart, prof. dr hab. Ryszard Szczygieł, dr Jacek Feduszka, dr Piotr Kondraciuk, dr Ewelina Lilia Polańska oraz dyrektor APZ dr Jakub Żygawski³.

3 Por. szerzej: E.L. Polańska, *Wydarzenie na miarę stulecia. Uroczyste przekazanie Aktu lokacyjnego Zamościa z Archiwum Narodowego w Krakowie do Archiwum Państwowego w Zamościu. Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. Powrót do domu. Akt lokacyjny Zamościa z 10 kwietnia 1580 r., Zamość, 1 lipca 2022 roku, „Facta Simonidis”, 15 (2022), nr 2, s. 169-175.*

14.07.2022 – porozumienie między APZ a AZ

Dyrektor Archiwum Państwowego w Zamościu dr Jakub Żygawski i rektor Akademii Zamojskiej dr hab. Paweł Skrzydlewski, prof. AZ podpisali w Sali Senatu Akademii Zamojskiej porozumienie o współpracy, którego główne założenia to: wspólne prowadzenie prac badawczych i naukowych, organizacja wydarzeń, w tym konferencji i sympozjów, wydawanie publikacji, promowanie dziedzictwa i kultury regionu.

19.07.2022 – wystawa „Mamo, ja nie chcę wojny!”

W ramach polsko-ukraińskiego projektu archiwalnego powstała wyjątkowa ekspozycja zrealizowana przez sieć Archiwów Państwowych – wystawa „Mamo, ja nie chcę wojny!” Zaprezentowano na niej historyczne rysunki polskich dzieci z 1946 roku, będące zapisem ich przeżyć z czasu II wojny światowej i okupacji niemieckiej 1939-1945, przechowywane w Archiwum Akt Nowych w Warszawie, w zespole Ministerstwa Oświaty z lat 1945-1966, oraz współczesne rysunki dzieci ukraińskich związane z wojną toczącą się obecnie na Ukrainie, gromadzone na portalu Mom I see war. Dziecięce rysunki i wypowiedzi mają ogromną wartość. Jako Sieć Archiwalna chcemy pokazać, że wojna wygląda w oczach dziecka zawsze tak samo. Niezależnie od miejsca i czasu jest wielkim złem, a dziecko zawsze jest w niej ofiarą. Wystawa stacjonarna była prezentowana przed budynkiem Archiwum

Państwowego w Zamościu przy ul. Hrubieszowskiej 69A w dniach 19-31 lipca 2022 roku.

21.08.2022 – „Historia dokumentem pisana”

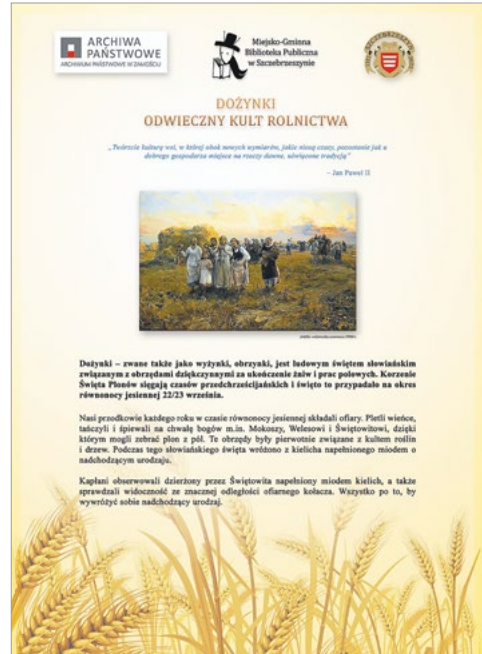
Wystawa „Historia dokumentem pisana” została przygotowana w ramach realizacji projektu „Prezentacja sieci Polskich Archiwów Państwowych na XXIII Międzynarodowym Kongresie Nauk Historycznych Poznań 2020/2022”. Jest efektem współpracy 33 Archiwów Państwowych tworzących polską sieć archiwalną. Zgromadzonych gości przywitał Dyrektor Archiwum Państwowego w Poznaniu Henryk Krystek. Wystawę uroczystie otworzyła dr hab. Lucyna Harc, zastępca Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, która zwróciła uwagę na oryginalną koncepcję ekspozycji, podkreślając, że jeszcze nigdy archiwa nie prezentowały swoich zasobów z perspektywy chronologii przechowywanych materiałów. Zwróciła też uwagę na zaangażowanie przy realizacji wystawy archiwistów ze wszystkich Archiwów Państwowych: *Zaprezentowaliśmy się jako sieć Archiwów Państwowych – kustoszy dziedzictwa narodowego*. Na wystawie

Archiwum Państwowego w Poznaniu Henryk Krystek. Wystawę uroczystie otworzyła dr hab. Lucyna Harc, zastępca Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, która zwróciła uwagę na oryginalną koncepcję ekspozycji, podkreślając, że jeszcze nigdy archiwa nie prezentowały swoich zasobów z perspektywy chronologii przechowywanych materiałów. Zwróciła też uwagę na zaangażowanie przy realizacji wystawy archiwistów ze wszystkich Archiwów Państwowych: *Zaprezentowaliśmy się jako sieć Archiwów Państwowych – kustoszy dziedzictwa narodowego*. Na wystawie

były prezentowane najstarsze archiwalia w zasobach archiwów, wśród nich nasze najstarsze archiwium – pergamin wsi Siedlisk z 1457 roku.

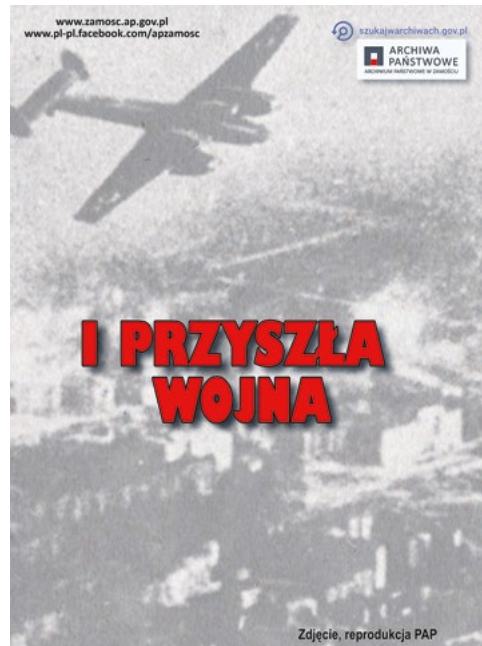
27.08.2022 – wystawa „Dożynki. Odwieczny kult rolnictwa”

W dniach 27 sierpnia – 9 września 2022 roku w Szczepieszynie była prezentowana unikatowa wystawa „Dożynki. Odwieczny kult rolnictwa”. Powstała przy współpracy Archiwum Państwowego w Zamościu i Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Szczepieszynie. Dla tych, którzy nie mieli okazji zobaczyć jej na żywo, zapraszamy do odwiedzenia wystawy online <http://zamosc.ap.gov.pl/wystawy/dozynki/index.html>

01.09.2022 – wystawa „I przyszła wojna”

Wystawa „I przyszła wojna” jest poświęcona 83. rocznicy wybuchu II wojny światowej. Prezentujemy na niej afisze pochodzące z zasobu Archiwum Państwowego w Zamościu. Plansze z afiszami są świadectwem świadomej i odpowiedzialnej postawy urzędników i komendantów na krótko przed wybuchem wojny, jak i w pierwszych dniach jej trwania. Wystawę można obejrzeć na naszej stronie <http://zamosc.ap.gov.pl/wystawy/album/index.html>

01.09.2022 – #beprzedawnienia. Straty wojenne w zasobach Archiwów Państwowych

Konflikty zbrojne niosą za sobą ogromne zagrożenie dla dóbr kultury i dziedzictwa narodowego. W ramach kampanii #beprzedawnienia Archiwa Państwowe dokumentują straty, jakie dotknęły archiwa w czasie II wojny światowej. Działania wojenne skutkowały bezpowrotną utratą i fizycznym zniszczeniem wielu archiwaliów. Szczególnie tragiczne były losy zasobów centralnych archiwów warszawskich.

03.09.2022 – Narodowe Czytanie, *Ballady i romanse* Adama Mickiewicza

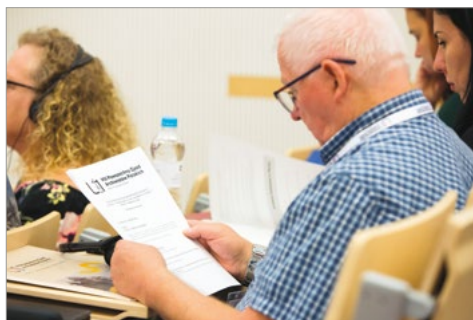
Ballady czytał na Rynku Wodnym dr Jakub Żygawski – dyrektor Archiwum Państwowego w Zamościu.

07-09.09.2022 – VIII Powszechny Zjazd Archiwistów Polskich

VIII Powszechny Zjazd Archiwistów Polskich w Łodzi przebiegał pod hasłem „Archiwa – zwierciadła czasu, skarbnice pamięci”. Wydarzenie odbywa się co 5 lat i na stałe wpisało się w kalendarze archiwistów oraz miłośników archiwistyki i historii. Patronat honorowy objął Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda. Zjazd oficjalnie otworzyli: Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych dr Paweł Pietrzyk oraz prezes Stowarzyszenia Archiwistów Polskich Kazimierz Jaroszek.

Przemiany technologiczne na przełomie XX i XXI wieku pokazały, że niezbędny jest nowy model zarządzania archiwami. Archiwa Państwowe mają być nie tylko strażnikami dziedzictwa historycznego, lecz także siecią świadczącą wysokiej jakości usługi publiczne – mówił dyrektor dr P. Pietrzyk.

12.09.2022 – konkurs na logotyp „Archiwariusza Zamojskiego”

Z okazji 20-lecia czasopisma „Archiwariusz Zamojski” wydawanego przez Archiwum Państwowe w Zamościu zorganizowaliśmy dla uczniów i studentów konkurs graficzny na logotyp „Archiwariusza Zamojskiego”, materiały można było

przesyłać od 12 września do 12 listopada 2022 roku. Do wygrania były atrakcyjne nagrody. Wpłynęło wiele interesujących prac, jednak brakowało czegoś wyjątkowego, co reprezentowałoby nasze czasopismo. Kierując się wytycznymi regulaminu, Komisja z nadesłanych prac wybrała laureatów: Dawid Stasiuk II miejsce i Volodymyr Lysak III miejsce.

Etap pierwszy konkursu zakończył się, lecz to jeszcze nie koniec. Nagroda za pierwsze miejsce wciąż czeka. Zwycięskie logo stanie się wizytówką i znakiem rozpoznawczym naszego czasopisma. Druga część konkursu graficznego, skierowana jest do dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych z wyłączeniem firm i instytucji. Oficjalne ogłoszenie konkursu nastąpi na naszym profilu na Facebooku.

15.09.2022 – laureaci konkursu „Bez korzeni nie zakwitniesz...” nagrodzeni

Laureaci konkursu genealogicznego „Bez korzeni nie zakwitniesz. Moja Wielka i Mała Ojczyzna” zostali nagrodzeni podczas uroczystej gali w Wilanowie. Laureaci oraz uczniowie wyróżnieni w konkursie, a także nauczyciele będący ich opiekunami, otrzymali atrakcyjne nagrody rzeczowe ufundowane przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. Uroczystą galę rozdania nagród otworzyli Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych dr Paweł Pietrzyk oraz Wiceminister Edukacji i Nauki dr Tomasz Rzym-

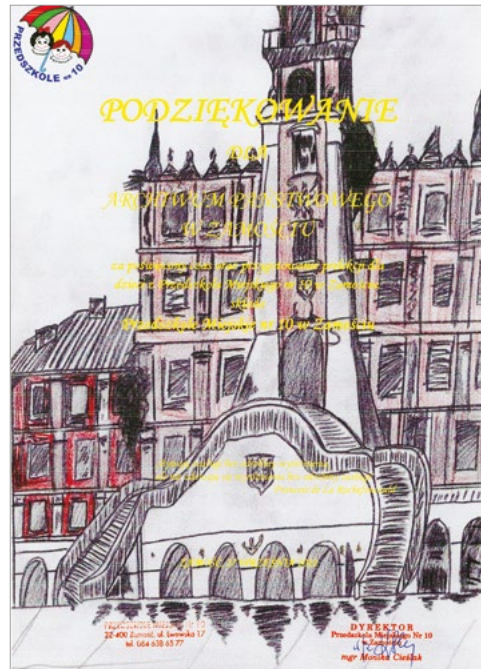

kowski. W Wilanowie młodych ludzi przywitał Piotr Górajec, zastępca dyrektora Muzeum Pałacu Króla Jana III.

Konkurs składał się z dwóch etapów: wojewódzkiego i ogólnopolskiego. Nagrodę za I miejsce odebrał Jakub Boratyn razem z opiekunką naukową pracy Renatą Pióro (Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 7 we Wrocławiu). Za II miejsce został nagrodzony Jakub Trela oraz opiekunka naukowa pracy Anna Kwiatkowska (Szkoła Podstawowa im. Leszka Deptuły w Wadowicach Górnych). III miejsce zajęła Marianna Konieczna wraz z opiekunką naukową pracy Urszulą Owczarek-Duplągą (Szkoła Podstawowa im. Św. Jadwigi Śląskiej w Krynicznie).

27.09.2022 – przedszkolaki z wizytą w Archiwum

Przedszkolaki z grupy VIII Przedszkola Miejskiego nr 10 w Zamościu rysowały drzewka genealogiczne, uczestniczyły w zabawach edukacyjnych, zapoznawały się ze zbiorami archiwalnymi. Na koniec obejrzały jeden z naszych magazynów.

30.09.2022 – Dzień Archiwisty

30 września obchodziliśmy Dzień Archiwisty – archiwalne święto ustanowione przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych dr. Pawła Pietrzyka w 2019 roku. Z tej okazji Archiwum Państwowe w Zamościu przygotowało dla odwiedzających ekspozycję Aktu lokacyjnego Zamościa, wystawę „Przeżyjmy to jeszcze raz”. Tego dnia można było również zajrzeć za kulisy naszej pracy i odwiedzić archiwalne pracownie oraz magazyny. Warsztaty z technik samodzielnej konserwacji poprowadziła Agnieszka Szczerba.

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE W ZAMOŚCIU

30.09 Dzień Archiwisty

Otwarcie wystawy „Przeżyjmy to jeszcze raz”
 Ekspozycja Aktu Lokacyjnego Zamościa godz. 10-15*
 Zwiedzanie magazynu godz. 10, 11 i 12
 Warsztaty z technik samodzielnej konserwacji
 godz. 13 i 14**

* Dla odwiedzających pamiątkowe magnesy.
 ** Zgłoszenia na warsztaty prosimy przysyłać na adres mailowy
 kancelaria@zamoscap.gov.pl lub tel. 84 639 23 35.
 Ilość miejsc ograniczona.

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE W ZAMOŚCIU

Przeżyjmy to jeszcze raz.

Rozdział III Aktu lokacyjnego Zamościa
01.07.1622.

04.10.2022 – wysoka ocena „Archiwariusza Zamojskiego”

Z wielką przyjemnością informujemy, że czasopismo naukowe „Archiwariusz Zamojski”, które Archiwum Państwowe w Zamościu wydaje od 2002 roku, zostało wysoko ocenione przez międzynarodową bazę indeksacyjną czasopism naukowych Index Copernicus Journals Master List – 73,25.

Zachęcamy do przesyłania tekstów na: archiwariusz@zamosc.ap.gov.pl
 Dziękujemy serdecznie naszym Autorom i Recenzentom za wspólne 20 lat. Dziękujemy również za podnoszenie poziomu naukowego czasopisma. Teksty archiwalne z „Archiwariusza Zamojskiego” dostępne są online na:
<http://archiwariusz.zamosc.ap.gov.pl/>
<https://czaz.akademiazamojska.edu.pl/index.php/az>
<https://journals.indexcopernicus.com/search/journal/issue?issueId=all&journalId=123036&fbclid=IwAR04pRstMg7X8RBOLxHt-U6jqoAAgIDiaoGBBQbh036XQmQ6xoPQYcPMOcw>

11.10.2022 – przedszkolaki w Archiwum

Przedszkolaki z grupy IV Przedszkola Miejskiego nr 4 w Zamościu ochocho rysowały drzewka genealogiczne, zapoznawały się z odzieżą ochronną używaną w archiwach, przeglądały albumy. Na zakończenie wizyty zajrzały do magazynu, by z bliska zobaczyć, gdzie przechowujemy nasz zasób archiwalny.

12.10.2022 – inauguracja cyklu wykładów „Konarski Lectures”

Pierwszy z cyklu wykładów „Konarski Lectures” odbył się w auli budynku Starej Biblioteki w kampusie Uniwersytetu Warszawskiego. Został przygotowany z okazji przypadającej w listopadzie 50. rocznicy śmierci profesora Kazimierza Konarskiego – wybitnego polskiego historyka i archiwisty, autora, wydanego w 1929 roku, podręcznika dla pracowników archiwów *Nowożytna archiwistyka polska i jej zadania*. Podczas inauguracji wydarzenia Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych dr Paweł Pietrzyk mówił: *Mam nadzieję, że ta inicjatywa spotka się z Państwa uznaniem i na stałe wpisze się w kalendarz wydarzeń związanych z rozwojem i promowaniem archiwistyki, a także stanie się oknem na świat, dzięki któremu my w Polsce będziemy mogli zaznajamiać się z tym, co się dzieje w archiwistyce światowej, a z drugiej strony będziemy dzielili się z Państwem naszymi doświadczeniami i osiągnięciami.*

Gościem specjalnym była hab. Luciana Duranti – teoretyk i profesor archiwistyki w School of Library, Archival and Information Studies na University of British Columbia w Vancouver w Kanadzie, teoretyk i profesor archiwistyki, która opowiadała o roli teorii archiwalnej w dobie cyfryzacji.

W debacie poświęconej prof. Konarskiemu wzięli udział: dr hab., prof. UMK Waldemar Chorążyczewski, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu; prof. dr hab. Wojciech Krawczuk, Archiwum Narodowe w Krakowie, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie; prof. dr hab. Janusz Łosowski, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie; prof. dr hab. Irina Matjasz z Kijowa, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu.

25.10.2022 – album *Bohaterowie z szuflady*

Dzięki współpracy Archiwum Państwowego w Zamościu (wydawca) i Gminnego Ośrodka Kultury w Krynicach powstał album *Bohaterowie z szuflady. Krynickie archiwa rodzinne*. 25 października 2022 roku, o godz. 12.00 w sali Gminnego Ośrodka Kultury w Krynicach odbyło się spotkanie autorskie promujące publikację. Wśród gości byli: dr Jakub Żygawski – dyrektor Archiwum Państwowego w Zamościu, Dariusz Czop – sekretarz Powiatu Tomaszowskiego, Robert Czyż – dyrektor Muzeum Regionalnego im. dr. Janusza Petera w Tomaszowie Lubelskim, Jacek Wiśniewski – wójt Gminy Krynice, Józef Niedźwiedź – regionalista i Andrzej Kudlicki – także regionalista, Krzysztof Wojtanowicz i Jacek Śliwiński – pasjonaci. Na spotkaniu nie mogło zabraknąć autorów: Aliny Książ, Barbary Nogi, Magdaleny Majkutewicz, Małgorzaty Szelewicz, Joanny Jamroz, Marzeny Gardiasz, Teresy Sachajko oraz Mariana Darmochwała.

Wydarzeniu towarzyszyła wystawa „Archiwa rodzin II RP – Rodziny”.

14-15.10.2022 – Ogólnopolska Konferencja Historyków Kartografii

Podczas XXXIV Ogólnopolskiej Konferencji Historyków Kartografii w Toruniu „Fortyfikacje na dawnych mapach” Dyrektor Archiwum Państwowego w Zamościu dr Jakub Żygawski, prof. Zdzisław Noga i dr Jakub Kuna zaprezentowali wykład pt. *Powstanie, rozwój, dekompozycja i renesans Twierdzy Zamość w cyfrowej odświeżeniu Atlasu historycznego miast polskich.*

03.11.2022 – Dyrektor APZ na spotkaniu autorskim

W Księgarni Leśmiana odbyło się spotkanie z Dyrektorem Archiwum Państwowego w Zamościu dr. Jakubem Żygawskim, współautorem książki *Zamość. Ulice i place.*

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

KSIĘGARNIA LEŚMIANA

zaprasza na spotkanie
z
**Dyrektorem Archiwum Państwowego w Zamościu
dr. Jakubem Żygawskim**

współautorem książki
Zamość: Ulice i place

**Zamość
Zamenhofa 9
03.11.2022
g.17.00**

Wydarzenie realizowane jest w ramach projektu "Na łące i w sadzie", który dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

16-17.11.2022 – narada dyrektorów Archiwów Państwowych

W dniach 16-17 listopada w Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych w Warszawie odbyła się narada dyrektorów Archiwów Państwowych, podczas której poruszono m.in. tematy związane z wdrażaniem zmian organizacyjnych w Archiwach Państwowych oraz realizacją strategii rozwoju. Przedstawiono również priorytety w działalności sieci archiwalnej na 2023 rok.

21.11.2022 – Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Etyczne wymiary architektury miasta. Inspiracje zamojskie”

OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA
Etyczne wymiary architektury miasta. Inspiracje zamojskie
 21 LISTOPADA 2022 r.

ZAMOJSKI RATUSZ, SALA CONSULATUS (II P)
 Uroczyste otwarcie konferencji
 Andrzej Wnuk
 prof. dr hab. inż. arch. Zbigniew K. Zuziak
 dr hab. Paweł Skrzydlewski, prof. AZ
 dr hab. Jerzy Gruszczyński

SESJIA I: ETYKA W ARCHITEKTURZE
 Wykładowca: prof. dr hab. inż. Wojciech Przegon
 10.20-10.40 prof. dr hab. inż. arch. Zbigniew K. Zuziak
 10.40-11.00 dr hab. Paweł Skrzydlewski, prof. AZ
 11.00-11.20 prof. dr hab. inż. arch. Krzysztof Lenartowicz
 11.20-11.40 Dyskusja, przerwa kawowa

SESJIA II: ETYKA W PROCESIE PROJEKTOWANIA I BUDOWANIA
 Wykładowca: dr hab. inż. arch. Artur Jasiński
 12.00-12.20 dr inż. Jerzy Gruszczyński
 12.20-12.40 dr inż. arch. Miłosz Zieliński
 12.40-12.50 Dyskusja

SESJIA III: WARTOŚCI ETYCZNE ZAMOŚCIA
 Wykładowca: dr Ewelina Liśa Politeńska
 14.00-14.20 dr hab. inż. arch. Jan Wnuk, prof. PL
 14.20-14.40 prof. dr hab. inż. arch. Zbigniew Myczkowski
 14.40-15.00 prof. dr hab. inż. Wojciech Przegon
 15.00-15.10 Dyskusja, przerwa kawowa

SESJIA IV: ZAMOJSKIE SPORY ETYKI Z PRAKTYKĄ
 Wykładowca: dr inż. arch. Miłosz Zieliński
 15.10-15.30 dr Jakub Zygwski
 15.30-15.50 dr inż. arch. Miłosz Zieliński
 15.50-16.00 Dyskusja i podsumowanie

21 listopada odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Etyczne wymiary architektury miasta. Inspiracje zamojskie”. Patronat objął Prezydent Miasta Zamościa Andrzej Wnuk.

Organizatorzy konferencji to: Archiwum Państwowe w Zamościu, Komisja Urbanistyki i Architektury PAN O/Kraków oraz Akademia Zamojska. Prelegentami byli: prof. dr hab. inż. arch. Zbigniew K. Zuziak (Przewodniczący Komisji Urbanistyki i Architektury PAN O/Kraków, Politechnika Rzeszowska), dr hab. Paweł Skrzydlewski, prof. AZ (JM Rektor Akademii Zamojskiej), prof. dr hab. inż. arch.

Krzysztof Lenartowicz (Komisja Urbanistyki i Architektury PAN O/Kraków), prof. dr hab. inż. arch. Artur Jasiński (Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego), dr szt. Jerzy Gruszczyński (Podhalań-

ska Państwowa Uczelnia Zawodowa), dr. inż. arch. Miłosz Zieliński (Politechnika Krakowska), dr hab. inż. arch. Jan Wrana, prof. PL (Politechnika Lubelska), prof. dr hab. inż. Wojciech Przegon (Uniwersytet Rolniczy w Krakowie), dr Ewelina Lilia Polańska (Akademia Zamojska), dr Jakub Żygawski (Archiwum Państwowe w Zamościu, Akademia Zamojska)⁴. Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego był dr J. Żygawski, a sekretarzem dr E.L. Polańska.

24.11.2022 – warsztaty dla uczniów

Odwiedzili nas uczniowie klasy II i III ze Szkoły Podstawowej w Płoskiem. Dziękujemy za miłą wizytę.

⁴ Por. szerzej sprawozdanie z konferencji: E.L. Polańska, *W Zamościu o etyce w architekturze. Sprawozdanie z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej Etyczne wymiary architektury miasta. Inspiracje zamojskie, Zamość, 21 listopada 2022 roku, „Facta Simonidis”, 15 (2022), nr 2, s. 177-180.*

25.11.2022 – statuetka BohaterON dla AAN

Dużym wyróżnieniem dla Sieci Archiwów Państwowych jest statuetka Srebrnego BohaterONa 2022 im. Powstańców Warszawskich, którą otrzymało Archiwum Akt Nowych w kategorii *Instytucja za aktywną działalność w zakresie ratowania i zabezpieczania polskich historycznych archiwaliów*. Nagroda BohaterON powstała, aby promować wiedzę o historii Polski XX wieku oraz pielęgnować patriotyzm i edukację historyczno-patriotyczną.

Tego samego dnia dr Jakub Żygawski uczestniczył w popularnonaukowej konferencji „Dzieci – najmłodsze ofiary wojny. W 80. rocznicę wysiedleń ludności Zamojszczyzny”, zorganizowanej przez Muzeum Fortyfikacji i Broni Arsenal Oddział Muzeum Zamojskiego. Dyrektor przedstawił zebranym *Materiały źródłowe dotyczące wysiedleń ludności Zamojszczyzny w zasobie Archiwum Państwowego w Zamościu*.

06.12.2022 – Dzień Darczyńcy

6 grudnia obchodziliśmy, ustanowiony w 2020 roku przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych dr. Pawła Pietrzyka, Dzień Darczyńcy. Jest to najmłodsze ze świąt, obok Międzynarodowego Dnia Archiwów przypadającego 9 czerwca i Dnia Archiwisty 30 września.

W Dniu Darczyńcy honorujemy tych, którzy ofiarowali do Archiwum Państwowego w Zamościu pamiątki rodzinne, dokumenty historyczne, dokumenty osobiste, fotografie, albumy, pamiątniki, odznaczenia, listy, mapy i wiele innych cennych materiałów archiwalnych. Te zbiory mają nie tylko wartość sentymentalną, ale także stanowią cenne źródło do poznania historii osób, rodzin czy lokalnych społeczności i uzupełniają wiedzę z dokumentów urzędowych.

– Dzień Darczyńcy to dzień, w którym Państwowa Sieć Archiwalna pragnie podziękować wszystkim naszym dobrodziejom, darczyńcom, czyli Państwu tutaj zgromadzonym, dzięki którym ten Państwowy Zasób Archiwalny ulega powiększeniu o bardzo ciekawe zbiory, kolekcje dotyczące Państwa działalności, dotyczące życia Państwa rodzin, Państwa przodków. Kolekcji, dzięki którym możemy dowiedzieć się wielu faktów z naszej historii, historii lokalnej, o których nie zdawaliśmy sobie sprawy do tej pory. To także materiały, dzięki którym możemy poznawać zmiany przestrzenne zachodzące w naszym regionie, w obrębie naszych miejsc zamieszkania, naszych miast, naszych miejscowości. To są potężne zbiory, zbiory fotograficzne, pozyskane dzięki właśnie hojności naszych darczyńców. Dzięki temu, że Państwo chcecie te zbiory przekazywać do Państwowej Sieci Archiwalnej, gdyż jest to miejsce, gdzie kolekcje i dokumenty będą przechowy-

wane z największą pieczołowitością, będą najbezpieczniejsze – mówił dyrektor dr Jakub Żygawski.

Dyrektor dr Jakub Żygawski podczas przemówienia podkreślił, że jednym z zadań archiwów jest edukowanie, [...] żeby te materiały były przechowywane w sposób jak najbardziej bezpieczny i w jak najodpowiedniejszych warunkach w Państwa domach. Natomiast nie zawsze istnieją tego typu sytuacje, żeby je bezpiecznie przechowywać w domach, stąd też Archiwa Państwowe wychodzą z inicjatywami różnego rodzaju: są to szkolenia, są to spotkania [...], prezentacje mające na celu uwrażliwienie wszystkich z nas na to, jak ważne są kolekcje i dokumenty rodzinne przechowywane w naszych zbiorach rodzinnych. [...] dzięki Państwa inicjatywom, dzięki Państwa zaangażowaniu i Państwa dobremu sercu, państwowa sieć archiwalna może te materiały gromadzić, przechowywać oraz jeżeli istnieje takie Państwa życzenie, udostępniać kolejnym pokoleniom, w ten sposób także ratując materiały przed zniszczeniem. Z naszej strony, państwowej sieci archiwalnej, chcemy w dniu dzisiejszym Państwu za to podziękować. Za te piękne kolekcje, za te piękne relacje rodzinne, za te piękne dokumenty dotyczące działalności samych Państwa, jak i Waszych rodzin. Za to, że pielęgnujecie pamięć o swoich rodzinach, swoich przodkach i w ten sposób wzbogacie Państwo naszą lokalną historię. Dziękuję z ramienia Archiwum Państwowego w Zamościu, jak i państwowej sieci archiwalnej za przekazane materiały, które powiększają nasz zasób archiwalny i stanowią bardzo cenne i wartościowe źródła do poznawania naszej lokalnej historii.

Archiwum Państwowe w Zamościu zaprosiło do wspólnego świętowania osoby, które przekazały do archiwum materiały z domowych zbiorów związane z dziejami rodzin i regionu. Każdy z uczestników spotkania otrzymał podziękowanie oraz drobne upominki. Podziękowania otrzymali: Sławomir Bartnik, Mirosław Chmiel, Marcin Czubara, Janina Gąsiorowska, Jan Hawrylak, Elżbieta Jawor, Jan Kowalczyk, Stanisław Orłowski, Janusz Panasiewicz, Stanisław Rudy.

W drugiej części uroczystości Dyrektor przybliżył historię „Archiwariusza Zamojskiego”, z którym związany był konkurs graficzny na logotyp „Archiwariusza Zamojskiego”.

– [Periodyk zaczął ukazywać się w 2002 roku.] Był jednym z zaledwie kilku tytułów wychodzących wówczas w państwowej sieci archiwalnej. Obecnie jest jednym z kilkunastu tytułów [...], jest także czasopismem punktowanim, które udało się umieścić na liście Index Copernicus, z pokaźnym dorobkiem punktów. Z tego się bardzo cieszymy. Świadczy to o tym, że poziom tego czasopisma sięgnął dosyć wysoko i to nas cieszy, z tego powodu, że mnóstwo autorów, którzy do tej pory napisali na łamach „Archiwariusza Zamojskiego”, jest już wybit-

nymi naukowcami. To także regionaliści, historycy, którzy z zamiłowania piszą na łamach „Archiwariusza”, udostępniając wiedzę wydobytą z materiałów źródłowych z naszego zasobu. W związku z tą rocznicą, tym jubileuszem, ogłosiliśmy w roku bieżącym konkurs na logotyp do „Archiwariusza Zamojskiego”, w ramach którego co prawda nie udało się wyłonić zwycięzcy, ale były projekty, które wzbudziły nasze zainteresowanie i chcielibyśmy dzisiaj Państwa za to wynagrodzić i uhonorować za udział w tym konkursie.

Laureaci konkursu odebrali dyplomy i nagrody. Dawid Stasiuk za zajęcie II miejsca i Volodymyr Lysak za III miejsce.

Ostatnią częścią uroczystości były wystąpienia Darczyńców, którzy opowiadali o swojej pasji do zbierania pamiątek, tworzenia kolekcji, pozyskiwania materiałów.

Pani Janina Gąsiorowska mówiła: *Panie Dyrektorze, pięknie Pan nam dziękował, a ja teraz chciałam Panu podziękować. Chciałam podziękować za to, że przyjął Pan od nas przedmioty, książki, prasę, zdjęcia, które dla nas stanowią i stanowiły dużą wartość. Bo myśmy te wszystkie nasze zbiory zbierali przez całe życie i przywiązywaliśmy wielką wartość i w tej chwili, w której to przeglądam, bo jak się jest już taką osobą bardziej dojrzałą, to żyje się wspomnieniami najczęściej. Jeżeli to przeglądam, to jestem bardzo szczęśliwa, dlatego że przypominają się te najpiękniejsze lata i Pan, Panie Dyrektorze właśnie to wszystko, co dla nas było piękne i wartościowe, Pan to wszystko uchronił i za to Panu bardzo dziękuję.* Pani Janina Gąsiorowska przekazała na ręce Dyrektora Archiwum mapę morską.

Pan Jan Kowalczyk przywołał historię zbiorów swojej rodziny: *Dołączam się do wszystkich podziękowań dla Pana Doktora, znakomitą pracę Pan wykonuje z zespołem. Można tylko gratulować. Jeśli chodzi o zbiory naszej rodziny, zapoczątkował brat [prof. Jerzy Kowalczyk], bo nasza rodzina jest związana z Zamościem od 100 lat, [...] brat 50 lat zbierał listy. Dawniej się dużo pisało. Listy wędrowały, ojciec był organistą w Zamościu, był pomocnikiem organisty w 1918 roku. Był w różnych parafiach, w Lublinie, a rodzeństwo mieszkało i studiowało w Lublinie, więc krążyły listy. Także od przedwojny, tych listów nazbierało się 1500. Siostra Anna Kazimiera to segregowała później przez 3 lata w koperty, no i po prostu wolą brata było, by znalazły się te materiały w archiwum. Właśnie tutaj w Zamościu, nigdzie indziej.*

Pan Janusz Panasiewicz przekazał protokół wytworzony za kadencji Dyrektora Archiwum, Pani Gertrudy Sowińskiej. Treść przeczytał Pan Stanisław Rudy.

Pan Stanisław Rudy korzystając z możliwości, podzielił się z nami swoją refleksją: *Chyba nic nie oddaje rzeczywistości byłej czy obecnej, jak fotografia i jak pocztówka, która często jest dla nas jak fotografia. Nic nie ujmuje ludziom, którzy piszą, ale w wyniku różnych, może emocjonalnych rzeczy, można, pisząc coś, zapomnieć, pominąć i tak dalej. W fotografii się nie da tego zrobić, bo to, co się robi, to jest to utrwalone i tam już nic nie ma. Co prawda są retusze, ale to już inna historia itd. Stąd ta ogromna wartość, to jest jakby podyktowane moimi kolekcjami. To, co wspominałem poprzednio, jest to radość, przyjemność [...], zamiast patrzeć w sufit, lepiej patrzeć na to zdjęcie, pocztóweczkę. [...] takie firmy jak archiwa, muzea m.in. bazują w dużej mierze na kolekcjonerach. Nam jest łatwiej zdobyć jedną pocztówkę czy jedno zdjęcie niż archiwum [...]. To są bariery jakies administracyjne. To jest wielka przyjemność dawać, zbierać, ale też przyjemnie jest przekazywać, że się ma świadomość, że to komuś posłuży. Za to dziękuję Państwu, za tę wspianą robotę, a jeżeli jeszcze Państwo przepięknie o tym piszą w postaci „Archiwariusza”, to nie ma lepszego nośnika informacji według mnie, jak słowo pisane.*

Na zakończenie wystąpił Pan Jan Hawrylak: *Proszę Państwa, zbieractwem to ja się zaraziłem już od młodości, miałem takie przyzwyczajenie, że nie wyrzucam, niech to leży. Trzymałem i dlatego mogłem przekazać do archiwum niektóre dokumenty, fakty i inne artefakty, jakby to wszystko nazwać, od młodości mam niektóre zdjęcia i niektóre rzeczy z 1947 r. Dlatego przekazałem setki dokumentów, 2 tysiące plus fotografie itd. Zacząłem przekazywać to jeszcze wcześniej do Muzeum w Zamościu. Przekazałem i szkoda mi później było, bo wiem, że tam tego nikt nie będzie prawie że oglądał. Potem zacząłem przynosić te dokumenty do archiwum tutaj państwowego, jak był Pan Kędziora, ale jakoś ta współpraca tak mi się różnie układała, że brat niby, ich nie widziałem, zresztą nie było jeszcze może tyle internetu. Wszystko ruszyło z kopyta, jak przyszedł doktor Żygawski. Współpraca z nim naprawdę układała mi się fantastycznie. Ja nieraz przynosiłem kilkadziesiąt dokumentów, gazet i innych rzeczy, zdjęć [...]. Ja dostawałem pokwitowanie i wiedziałem, że to będzie zarchiwizowane. Ktoś będzie mógł to zobaczyć. Jak przekazałem również genealogię Stefanków (moja żona jest z rodziny Stefanków z 1514 roku), mojej rodziny Hawrylaków z 1725 roku. Przekazałem również sagi rodziny Brandtów, Myślickich i innych wraz z ich dokumentacją. Bo oni uciekali gdzieś tam z Syberii, przez Japonię [...].*

Dzięki Państwa zaufaniu nasz zasób powiększa się systematycznie, a my archiwiści możemy przechowywać, zabezpieczać i udostępniać coraz więcej ciekawych i ważnych materiałów archiwalnych. Dziękujemy za obdarzenie nas zaufaniem.

Zachęcamy do przekazywania archiwaliów do naszego archiwum. Te cenne dokumenty będą tu pieczołowicie przechowywane i staną się istotnym źródłem do poznania najnowszej historii regionu i kraju. Archiwa wszakże są pamięcią narodu i społeczeństwa.

14.12.2022 – „Archiwariusz Zamojski” na Platformie CzAZ

Wydawany przez Archiwum Państwowe w Zamościu „Archiwariusz Zamojski” znalazł się na Platformie Czasopism Akademii Zamojskiej. 14 grudnia br. w rektoracie Akademii Zamojskiej odbył się briefing prasowy poświęcony Platformie Czasopism Akademii Zamojskiej, którą otwiera obchodzący w tym roku jubileusz 20-lecia „Archiwariusz Zamojski”. W briefingu wzięli udział: dr Ewelina Lilia Polańska – dyrektor Wydawnictwa Akademii Zamojskiej oraz dr Jakub Żygawski – dyrektor Archiwum Państwowego w Zamościu.

– *W dobie galaktyki Internetu dawne dyskusje w wąskim gronie badaczy i czytelnictwo papierowych wydań przenoszą się w nowy wymiar komunikacji. Takim nowoczesnym, łatwo dostępnym miejscem debaty naukowej w świecie cyfrowym jest Platforma Czasopism Akademii Zamojskiej (w skrócie CzAZ). Zapewnia globalny zasięg, przyspiesza naukową polemikę, usprawnia proces wydawniczy, a także zwiększa cytowalność publikacji, które są łatwo indeksowane w bazach naukowych* – podkreślała dr E.L. Polańska.

ARCHIWA PAŃSTWOWE
ARCHIWUM PAŃSTWOWE W ZAMOŚCIU

AKADEMIA ZAMOJSKA

BRIEFING PRASOWY

XX-lecie „Archiwariusza Zamojskiego” – Z tradycją w nowoczesność: czas na CzAZ

14 XII 2022 r., godz. 12.00
Sala Senatu AZ,
ul. Pereca 2, Zamość

Dowiedz się więcej na:
<https://czaz.akademiazamojska.edu.pl>

Listę tytułów publikowanych na Platformie CzAZ z dumą otwiera „Archiwariusz Zamojski” – czasopismo z bogatymi tradycjami, wydawane od 2002 roku przez Archiwum Państwowe w Zamościu. Periodyk naukowy zawiera artykuły o tematyce historycznej i regionalnej dotyczące Zamościa i Zamojszczyzny, powstałe głównie na podstawie państwowego zasobu archiwalnego zgromadzonego w Archiwum Państwowym w Zamościu, państwowej sieci archiwalnej oraz archiwach i bibliotekach zagranicznych. To również wyjątkowe czasopismo, które prezentuje opracowania źródłowe oraz przedstawia odkryte w trakcie kwerend i badań archiwalnych oryginalne dokumenty.

– „Archiwariusz Zamojski” na stałe wpisał się w kalendarz czasopism wydawanych corocznie przez archiwa państwowe. W ciągu 20 lat na jego łamach ukazały się 223 artykuły napisane przez 74 autorów – historyków, regionalistów, naukowców wielu dyscyplin, ale także debiutujących pasjonatów Zamościa i Zamojszczyzny. „Archiwariusz Zamojski” kontynuując tradycje, śmiało wkracza w nowoczesny świat nauki. W ostatnich latach wartość merytoryczna czasopisma wzrosła dzięki nawiązaniu współpracy z Wydawnictwem Akademii Zamojskiej. Znalazło to odzwierciedlenie w wysokiej ocenie nadanej w 2022 r. przez międzynarodową bazę indeksacyjną czasopism naukowych Index Copernicus Journals Master List (73,25 pkt) – powiedział dr J. Żygawski.